

Իջևան Խոշորացված Համայնքի Տնտեսական Դիմակայունության Ճանապարհային Քարտեզ

Բովանդակություն

I. Համառոտ ամփոփագիր.....	2
II. Ներածություն.....	5
III. Տեսլական և նպատակներ.....	9
IV. Իջևանի տնտեսական զարգացման և դիվերսիֆիկացման ռազմավարությունները.....	11
V. Ենթակառուցվածքներ և ներդրումներ.....	12
VI. Աշխատուժի զարգացում Իջևանում. Տնտեսական կայունության ձևավորում կրթության և հմտությունների զարգացման միջոցով.....	13
VII. Ֆինանսական կայունություն և կապիտալի հասանելիություն.....	15
VIII. Կայուն զարգացում Իջևանում.....	17
IX. Մոնիտորինգ և գնահատում.....	17
X. Ռիսկի կառավարում.....	18
XI. Ռազմավարական պլանավորում և շահագրգիռ կողմերի ներգրավում.....	19
XII. Եզրակացություն.....	20
ՀՂՈՒՄՆԵՐ:.....	21

I. Համառոտ ամփոփագիր.

«ԻՋԵՎԱՆ ԻՆՖՈՏՈՒՆ» ՀԿ-ն փորձագետ Ղարիբ Հարությունյանի կողմից անցկացված մի շարք հանդիպումների միջոցով ուրվագծեց համապարփակ ճանապարհային քարտեզ՝ բարձրացնելու Իջևան խոշորացված համայնքի տնտեսական դիմակայունությունը: Այս ճանապարհային քարտեզը, որը հիմնված է տեղական ինքնակառավարման, բիզնես հատվածների, քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների, երիտասարդության և լրատվամիջոցների տարբեր պատկերացումների վրա, ընդգծում է համայնքի կարողությունը դիմակայելու և հարմարվելու տնտեսական մարտահրավերներին՝ օգտագործելով իր աշխարհագրական դիրքը, գյուղատնտեսական ներուժը և մշակութային ժառանգությունը: Այն ընդգծում է համախմբված մոտեցման անհրաժեշտությունը, որը ներառում է Կառավարության քաղաքականությունը, համայնքի ներգրավվածությունը, ենթակառուցվածքների զարգացումը, իրավական և կանոնակարգային համապատասխանությունը և շրջակա միջավայրի կայունությունը:

Ելնելով 2023 թվականի նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսներին շահագրգիռ կողմերի հետ անցկացրած ծավալուն քննարկումներից՝ Իջևան խոշորացված համայնքի տնտեսական դիմակայունության ճանապարհային քարտեզի ներածությունն իր մեջ ներառում է համայնքի ճանապարհորդությունը դեպի կայուն տնտեսական զարգացում: Այս ճանապարհային քարտեզը ստեղծվել է համայնքի կառավարման մարմինների պաշտոնյաների, բիզնես առաջնորդների, քաղաքացիական հասարակության և երիտասարդության հավաքական պատկերացումներից, ճանապարհային քարտեզը նախանշում է Իջևանի աշխարհագրական և մշակութային հարստությունը, գյուղատնտեսական և զբոսաշրջային ներուժը և նորարարական կարողությունները խթանող ռազմավարություններ: Ճանապարհային քարտեզը ոչ միայն բացահայտում է ընթացիկ ենթակառուցվածքային և կրթական մարտահրավերները, այլ նաև առաջարկում է փոխակերպող մոտեցում, որը ներառում է խելացի գյուղատնտեսական պրակտիկա, ենթակառուցվածքների բարելավում և զբոսաշրջության ոլորտի վերակենդանացում՝ որպես տնտեսական դիմակայունություն կառուցելու հիմնաքար: Այս մանրամասն պատումը ընդգծում է ներառական, հարմարվողական պլանավորման գործընթացին նվիրվածությունը, որն օգտագործում է տեղական ուժը, լուծում է համակարգային մարտահրավերները և խթանում է համախմբված, տնտեսապես կենսունակ համայնք, որը պատրաստ է առաջ ընթանալու և զարգանալու ապագա անորոշությունների դեպքում:

Տնտեսական ճկունության ամրապնդման հիմնական ռազմավարությունները ներառում են համայնքի ֆինանսավորման բազմազան մոտեցումը, համայնքի ներգրավվածությունը նպատակաուղղված հաղորդակցության և խթանների միջոցով, ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղված ակտիվ պլանավորումը և կանոնակարգային համապատասխանությունը, էկոլոգիական ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու համար կայուն պրակտիկաների ինտեգրումը: Ուսումնասիրվել է խոշորացման գործընթացի ազդեցությունը համայնքի տնտեսական վիճակի վրա, որը ընդգծում է ներառական ռազմավարական պլանավորման անհրաժեշտությունը, որը կբավարարի համայնքի հատուկ կարիքները և կօգտագործի բոլոր համայնքային բնակավայրերի ուժեղ կողմերը:

Իջևան խոշորացված համայնքի ապագան ներառելու է աշխույժ մշակութային կյանք, առաջադեմ գյուղատնտեսական պրակտիկա, զարգացած զբոսաշրջություն, ամուր ենթակառուցվածքներ և ընդլայնված կրթական հնարավորություններ: Այս տեսլականը նպատակ ունի խթանել նորարարությունը և տեխնոլոգիաները այնպիսի հիմնական ոլորտներում, ինչպիսիք են գյուղատնտեսությունը և զբոսաշրջությունը՝ բարելավելով աշխատատեղերի հնարավորությունները և երիտասարդության մասնագիտական զարգացումը: Ճանապարհային քարտեզի հաջող իրականացման համար անհրաժեշտ է շահագրգիռ կողմերի համագործակցություն, ներառյալ տեղական բիզնեսներ, պետական մարմիններ, ՀԿ-ներ և ընդհանուր առմամբ համայնքը:

Նախապատմություն

2023 թվականի նոյեմբերից 2023 թվականի դեկտեմբերն ընկած ժամանակահատվածում «ԻՋԵՎԱՆ ԻՆՖՈՏՈՒՆ» ՀԿ-ն Միջազգային մասնավոր ձեռնարկությունների կենտրոնի (CIPE) աջակցությամբ հրավիրել է չորս հանդիպումների շարք շահագրգիռ կողմերի հետ, ինչպիսիք են՝ տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, բիզնես ներկայացուցիչներ, քաղաքացիական հասարակության կազմակերպություններ, երիտասարդներ և ՁԼՄ-ներ՝ մշակելու համապարփակ ճանապարհային քարտեզ Իջևան խոշորացված համայնքի տնտեսական դիմակայունության բարձրացման համար: Քննարկումների նպատակն էր անդրադառնալ տնտեսական ճկունության բազմակողմ ասպեկտներին, ներառյալ ֆինանսավորումը, համայնքի ներգրավվածությունը, ենթակառուցվածքների

զարգացումը, կարգավորող մարտահրավերները և շրջակա միջավայրի կայունությունը:

Հիմնական բացահայտումներ

1. Իջևանի տնտեսական դիմակայունությունը ներառում է տնտեսական մարտահրավերներին հարմարվելու կարողությունը՝ օգտագործելով աշխարհագրական, գյուղատնտեսական և մշակութային ուժեղ կողմերը:
2. Խոշորացման գործընթացը հանգեցրել է որոշ ենթակառուցվածքների բարելավման և ռեսուրսների ավելի լավ բաշխման: Այնուամենայնիվ, բացահայտվեցին ռազմավարական պլանավորման, ենթակառուցվածքների զարգացման և համայնքի ներուժի օգտագործման մարտահրավերները:
3. Շահագրգիռ կողմերը պատկերացնում են տնտեսապես կայուն Իջևանը՝ աշխույժ մշակութային կյանքով, զարգացած գյուղատնտեսությամբ, զարգացած զբոսաշրջությամբ, ամուր ենթակառուցվածքներով և կրթական և մասնագիտական բարձր հնարավորություններով:

Ռազմավարական ուղղություններ

Համայնքի ներգրավվածության ամրապնդում. Իրականացնել հաղորդակցման նպատակային ռազմավարություններ և մշակել ծրագրեր՝ բնակիչների շրջանում սեփականատիրության զգացումը խթանելու համար:

Ենթակառուցվածքներ և կարգավորող նախաձեռնողականություն. Կենտրոնանալ ակտիվ պլանավորման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, շահագրգիռ կողմերի հետ վաղաժամ ներգրավվածության վրա՝ ենթակառուցվածքների զարգացման հետաձգումներից խուսափելու համար:

Կայունություն և շրջակա միջավայրի պաշտպանություն. Իրականացնել բնապահպանական գնահատումներ և ընդունել կայուն պրակտիկա՝ նվազագույնի հասցնելու էկոլոգիական ազդեցությունը:

Ներառական ռազմավարական պլանավորում. Ներգրավել բոլոր համայնքային բնակավայրերը ռազմավարական պլանավորման մեջ՝ հատուկ կարիքները լուծելու և ուժեղ կողմերը օգտագործելու համար:

Շահագրգիռ կողմերի դերերը և ռեսուրսների մոբիլիզացումը

- ✓ Համագործակցային մոտեցումը, որը ներառում է տեղական բիզնեսները, կառավարման մարմինները, ՀԿ-ները և համայնքը, շատ կարևոր է դիմակայունության զարգացման համար:
- ✓ Կարևոր է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռեսուրսների դիվերսիֆիկացումը պետական-մասնավոր հատված համագործակցությունների և համայնքային նախաձեռնությունների միջոցով:
- ✓ Իրազեկվածության բարձրացումը և համայնքի նախապատրաստումը կրթության և ակտիվ ներգրավման միջոցով առանցքային են տնտեսական մարտահրավերներին պատրաստակամության ապահովման համար:

II. Ներածություն

Տնտեսական դիմակայունությունը սովորաբար օգտագործվում է երկու տարբեր, բայց համընկնող եղանակներով (տե՛ս, օրինակ, Hallegatte, 2014)¹ : Մի մակարդակում այն կարող է լայնորեն սահմանվել որպես ամբողջ տնտեսության կարողություն՝ դիմագրավելու, վերականգնվելու և ցնցումից հետո վերակառուցելու կարողություն

(Ադապտացված Hallegatte-ից): Միևնույն ժամանակ, այն հաճախ վերաբերում է առանձին տնային տնտեսությունների կամ ընկերությունների տնտեսական ճկունությանը, վերջիններիս կարողությանը հաղթահարելու և վերականգնվելու ցնցումներից, և հարմարվելու փոփոխվող տնտեսական հանգամանքներին ավելի լայն տնտեսության մեջ: Այս դեպքում, դա կարող է վերաբերել ցնցումների բաշխման

¹ Hallegatte, Stephane. 2021. Economic Resilience : Definition and Measurement. Policy Research Working Paper;No. 6852. World Bank, Washington, DC. © World Bank. <https://www.openknowledge.worldbank.org/handle/10986/18341> License: CC BY 3.0 IGO.

հետևանքներին (ովև ինչպես է տուժում), ինչպես նաև անհատների խոցելիությանը ցնցումների նկատմամբ և գործող ցանկացած բարեկեցության դրույթների բնույթին: Երկու հասկացությունները փոխկապակցված են, քանի որ յուրաքանչյուրը կարող է կախված լինել և ազդել մյուսի վրա:

Իջևանի տնտեսական դիմակայունությունը իր մեջ ներառում է՝ դիմանալու, հարմարվելու և տնտեսական ցնցումներից և չվերականգնվելու համայնքի կարողությունը: Հայաստանի Տավուշի մարզում տեղակայված Իջևան խոշորացված համայնքի՝ բնական գեղեցկությունը, մշակութային ժառանգությունն և գյուղատնտեսական ներուժի եզակի խառնուրդն էլ հանդիսանում են շարժառիթը վերջինիս տնտեսական մարտահրավերների դիմաց հնարավորությունների և խոցելիության խաչմերուկում հայնվելու:

Վերջին տարիները Իջևանի համար ընդգծեցին մի քանի հիմնական մարտահրավերներ.

- Տնտեսական տատանումների նկատմամբ խոցելիություն. գյուղատնտեսությունից և զբոսաշրջությունից կախվածությունը, Իջևան խոշորացված համայնքը դարձրել է ենթակա արտաքին տնտեսական փոփոխություններին և շրջակա միջավայրի փոփոխություններին:
- Ենթակառուցվածքի և կապի սահմանափակումներ. տրանսպորտի և թվային ենթակառուցվածքների անբավարար զարգացումը սահմանափակում է շուկաների և տեղեկատվության հասանելիությունը՝ խոչընդոտելով աճին:
- Մարդկային կապիտալի արտահոսք. հմուտ աշխատուժի և երիտասարդության միգրացիան, ավելի լավ հնարավորություններ փնտրելու նպատակով, թուլացնում է տեղական տնտեսությունը և նվազեցնում նորարարական ներուժը:

Ի պատասխան՝ մեր ճանապարհային քարտեզը ձգտում է բարձրացնել Իջևանի տնտեսական դիմակայունությունը հետևյալով.

- Տնտեսության դիվերսիֆիկացում. խրախուսել նոր ոլորտների զարգացումն ու աջակցել փոքր և միջին ձեռնարկություններին (ՓՄՁ)՝ նվազեցնելու առանձին ճյուղերից կախվածությունը:

- Ենթակառուցվածքի ուժեղացում. ֆիզիկական և թվային ցանցերի արդիականացում՝ կապի և շուկաների հասանելիության բարելավման համար:
- Տաղանդների պահպանում և զարգացում. ներդրումներ կրթության և մասնագիտական ուսուցման մեջ՝ հմուտ մարդկանց պահելու և ներգրավելու համար՝ ուժեղացնելով տեղական աշխատուժը:

Այս մարտահրավերները հասցեագրված ռազմավարություններով դիմագրավելով՝ Իջևան խոշորացված համայնքը կարող է ամրապնդել իր տնտեսական կայունությունը՝ ապահովելով իր համայնքի կայուն և բարգավաճ ապագան: Իջևան խոշորացված համայնքի իրավիճակային վերլուծությունը ներառում է նրա ներկայիս վիճակի մանրակրկիտ ուսումնասիրությունը՝ հիմնվելով նրա հարուստ պատմական նախապատմության, աշխարհագրական և կլիմայական առավելությունների, տնտեսական գործունեության և հանդիպումների ընթացքում մասնակիցների արտահայտած տարբեր մտքերի վրա: Այս վերլուծությունը բացահայտում է համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերը, հնարավորությունները և սպառնալիքները (SWOT)՝ նպատակ ունենալով օգտագործել Իջևանի յուրահատուկ դիրքը ապագա զարգացման համար:

Ուժեղ կողմեր.

Աշխարհագրական և կլիմայական պայմաններ. Իջևանի դիրքը և կլիման նպաստավոր են գյուղատնտեսության և զբոսաշրջության համար՝ իր բերրի հողերով և տեսարժան վայրերով, որոնք գրավիչ են այցելուների համար: Իջևանի հստակ սեզոնային կլիման եզակի զբոսաշրջության հնարավորություններ է տալիս տարվա ընթացքում: Նրա մեղմ ամառները իդեալական են էկոտուրիզմի և բացօթյա գործունեության համար, մինչդեռ աշնանային գունեղ լանդշաֆտը գրավում է մշակույթով հետաքրքրված զբոսաշրջիկներին: Նույնիսկ ձմռանը, թեև ավելի թույլ, համեմատած այլ տարածաշրջանների հետ, կա ձմեռային սպորտաձևերի կամ թեմատիկ զբոսաշրջության փորձառություններ զարգացնելու ներուժ:

Պատմական և մշակութային ժառանգություն. պատմական հուշարձանների և հարուստ մշակութային ժառանգության առկայությունը մեծացնում է Իջևանի գրավչությունը որպես զբոսաշրջային ուղղություն: Պատմական վայրերի և հուշարձանների հասանելիությունն ու տեղեկատվությունը բարձրացնելու մեծ ներուժ կա՝ ստեղծելով թեմատիկ մշակութային շրջագայություններ, որոնք կապվում են տարածաշրջանի պատմության և լանդշաֆտի հետ:

Տարբեր տնտեսական գործունեություն. գյուղատնտեսությունը, արհեստագործությունը և զարգացող զբոսաշրջության ոլորտը ամուր տնտեսական հիմք են ապահովում:

Համայնքի ներգրավվածության և նորարարության ներուժ. Քննարկումների արդյունքում պարզ դարձավ, որ համայնքում նորարարության և ձեռնարկատիրական զարգացման խթանման ներուժ է առկա:

Թույլ կողմեր.

Ենթակառուցվածքների զարգացում. Մասնակիցները նշել են ենթակառուցվածքների բացակայությունը, հատկապես տրանսպորտի և պատմական վայրերի հասանելիության խնդիրը, ինչը խոչընդոտում է զբոսաշրջությանն ու տնտեսական աճին:

Գյուղատնտեսական ներուժի թերօգտագործում. չնայած բերրի հողերին, երիտասարդության շրջանում նկատելի է գյուղատնտեսությունից անջատվածություն, ինչպես նաև բարձր բերքատվություն ունեցող մշակաբույսերը ամբողջությամբ չեն շահագործվում:

Գործարար համայնքում համակարգման բացակայություն. անհրաժեշտ է ավելի ամուր համագործակցություն բիզնես առաջնորդների միջև՝ խթանելու հավաքական բարելավումն ու տնտեսական դիմակայունություն: Իջևանի տնտեսական ճկունությունը բարձրացնելու համար գործարար համայնքը կարող է օգուտ քաղել համատեղ շուկայավարման նախաձեռնություններում՝ տարածաշրջանային բրենդինգը խթանելու և մատակարարման շղթաների ինտեգրումից տեղական աղբյուրների և ընդհանուր լոգիստիկայի միջոցով: Այս համատեղ ջանքերը ոչ միայն կխթանեն տեղական տնտեսությունը, այլև կապահովեն միասնական մոտեցում՝ մարտահրավերների հաղթահարման և աճի հնարավորություններն օգտագործելու համար:

Հնարավորություններ:

Զբոսաշրջության զարգացում. պատմական վայրերի և բնության տեսարժան վայրերի օգտագործումը էկոտուրիզմի և մշակութային զբոսաշրջության զարգացման համար:

Գյուղատնտեսական նորարարություն. բարձրարժեք մշակաբույսերի և գյուղատնտեսության ժամանակակից տեխնիկայի ներդրում՝ գյուղատնտեսությունը աշխուժացնելու համար:

Երիտասարդների ներգրավվածություն և ոչ ֆորմալ կրթություն. երիտասարդության ներուժի օգտագործում կրթության և կամավորության միջոցով՝ խթանելու նորարարության և ճկունության մշակույթ:

Սպառնալիքներ:

Տնտեսական խոցելիություն. սահմանափակ թվով տնտեսական գործունեությունից կախվածությունը Իջևանը դարձնում է ենթակա արտաքին ցնցումների:

Միգրացիա. աշխատանքի հնարավորությունների բացակայությունը կարող է հանգեցնել ուղեղների արտահոսքի՝ հմուտ անհատները հեռանում են ավելի լավ հեռանկարներ գտնելու այլուր:

Շրջակա միջավայրի դեգրադացիա. չվերահսկվող զարգացումը կարող է սպառնալ բնական և մշակութային ժառանգությանը, որը կազմում է Իջևանի գրավչության հիմքը:

Այս պատկերացումների լույսի ներքո՝ Իջևանի տնտեսական դիմակայունության ճանապարհային քարտեզը առաջնահերթությունը տալիս է ենթակառուցվածքների բարելավմանը, կայուն զբոսաշրջության խթանմանը, գյուղատնտեսական նորարարություններին, բիզնեսի և երիտասարդության համար գրավիչ հարթակի ստեղծմանը: Այս մոտեցումը ոչ միայն կանդրադառնա առկա մարտահրավերներին, այլև կօգտագործի համայնքի ներհատուկ ուժեղ կողմերն ու հնարավորությունները դիմացկուն և բարեկեցիկ ապագայի համար:

III. Տեսլական և նպատակներ

Իջևանի տնտեսական ճկունության տեսլականը կայանում է նրանում, որ այն վերածվի կայուն տնտեսական հանգույցի, որը ինտեգրում է իր հարուստ մշակութային ժառանգությունն ու բնական գեղեցկությունը նորարարական ներուժի հետ: Այս մոտեցումը նպատակ ունի երիտասարդացնել ավանդական արդյունաբերությունը, խթանել փոքր բիզնեսի աճը և Իջևանը դարձնել որպես էկոտուրիզմի և գյուղատնտեսական նորարարությունների առաջատար ուղղություն: Կարևորելով կայուն պրակտիկան, կրթական առաջընթացը և ենթակառուցվածքների բարելավումը՝ մենք խթանում ենք բազմազան և դինամիկ տնտեսություն, որը օգուտ է բերում ողջ համայնքին՝ Հայաստանում և նրա սահմաններից դուրս գյուղական տնտեսական զարգացման համար:

Երկարաժամկետ նպատակներ:

Հիմնել Իջևանը որպես գյուղատնտեսական նորարարության կենտրոն. խթանել կայուն գյուղատնտեսական գործելակերպը, ներմուծել բարձրարժեք մշակաբույսեր և աջակցել ագրոբիզնեսի զարգացմանը՝ գյուղատնտեսության ոլորտը երիտասարդացնելու համար:

Ընդլայնել կրթական հնարավորությունները. ընդլայնել մասնագիտական ուսուցման և բարձրագույն կրթության ծրագրերը՝ համայնքի տնտեսական կարիքներին համապատասխանեցնելու համար՝ ապահովելով հմուտ աշխատուժ ապագա աճի համար:

Բարելավել ենթակառուցվածքները և կապակցումը. արդիականացնել տրանսպորտային, կապի և կոմունալ ցանցերը՝ հեշտացնելու տնտեսական գործունեությունը և բարձրացնելու կյանքի որակը ինչպես բնակիչների, այնպես էլ այցելուների համար:

Նպաստել կայուն զարգացմանը. իրականացնել այնպիսի քաղաքականություններ և գործելակերպեր, որոնք հավասարակշռում են տնտեսական աճը շրջակա միջավայրի պահպանության և մշակույթի պահպանության հետ՝ ապահովելով Իջևանի կենսունակ և կայուն ապագան:

Համապատասխանեցվելով զարգացման ավելի լայն ռազմավարություններին՝ այս նպատակները նախատեսված են տնտեսական դիվերսիֆիկացիան, ճկունությունը և կայունությունը բարձրացնելու համար: Կենտրոնանալով կրթության, ենթակառուցվածքների և համայնքի ներգրավվածության վրա՝ մենք նպատակ ունենք հիմք ստեղծել Իջևանի կայուն բարգավաճման համար, այն դարձնելով ներդրումների, զբոսաշրջության և ապրելու գրավիչ վայր:

Անմիջական նպատակներ.

Վերականգնել ավանդական արդյունաբերությունները. ընդլայնել գորգագործության, փայտամշակման և սննդի վերամշակման արդյունաբերությունները արդիականացման և շուկայի ընդլայնման միջոցով, ինչպես ներքին, այնպես էլ միջազգային մակարդակում:

Նպաստել փոքր բիզնեսի աճին. խրախուսել ձեռներեցությունը ,պարզեցնելով բիզնեսի գրանցման գործընթացները, առաջարկելով հարկային արտոնություններ և ապահովելով միկրոֆինանսավորման և բիզնեսի զարգացման ծառայություններ:

Զարգացնել էկո-տուրիզմը. ներդրումներ կատարել ենթակառուցվածքների բարելավման, մարքեթինգային արշավների և վերապատրաստման ծրագրերի մեջ՝ Իջևանը որպես էկոտուրիզմի և մշակութային ժառանգության առաջնահերթ ուղղություն խթանելու համար:

Ամրապնդել համայնքի ներգրավվածությունը. ստեղծել հարթակներ բիզնեսների, ՀՀ կառավարման մարմինների, ՀԿ-ների և համայնքի միջև համագործակցության համար՝ խթանելու նորարարության, կամավորության և համատեղ պատասխանատվության մշակույթը:

IV. Իջևանի տնտեսական զարգացման և դիվերսիֆիկացման ռազմավարությունները

Շահագրգիռ կողմերի հետ խորհրդակցությունների միջոցով, Իջևանի ուղին դեպի բարեկեցիկ ապագա, հիմնված է բազմաչափ ռազմավարությունների վրա, որոնք ինտեգրում են գյուղատնտեսության նորարարությունը, զբոսաշրջության զարգացումը, ՓՄՁ-ների և աջակցությունը, ենթակառուցվածքների բարելավումը և համայնքի համապարփակ ներգրավվածությունը:

Գյուղատնտեսական նորարարություն և ընդլայնում

Իջևանի գյուղատնտեսության մեջ փոփոխություն բերելու համար անհրաժեշտ է օգտագործել նրա բերրի հողերը և բարենպաստ կլիման:

Առաջարկություններ:

1. Կառավարություն (էկոնոմիկայի նախարարություն). Իրականացնել սուբսիդավորման ծրագրեր՝ աջակցելու օրգանական գյուղատնտեսության անցմանը և բարձրարժեք մշակաբույսերի, օրինակ՝ բրոկկոլիի մշակմանը: Այս սուբսիդիաները կարող են ծածկել օրգանական հավաստագրերի ձեռքբերման և անհրաժեշտ սարքավորումների ձեռքբերման հետ կապված ծախսերը:
2. Մասնավոր հատված (տեղական ագրոբիզնեսի ընկերություններ).
Ներդրումներ կատարել խելացի գյուղատնտեսական տեխնոլոգիաների մեջ՝ ռեսուրսների օգտագործումը օպտիմալացնելու և եկամտաբերությունը բարձրացնելու համար: Օրինակները ներառում են ճշգրիտ գյուղատնտեսական սարքավորումներ և ջրի կայուն կառավարման

համակարգեր, որոնք կարող են զգալիորեն բարձրացնել արտադրողականությունը և կայունությունը.

3. Քաղաքացիական հասարակություն (Գյուղատնտեսական և այլ հարակից ՀԿ-ներ). նպաստել գյուղատնտեսության նորարարական տեխնիկայի և կայուն գործելակերպի վերաբերյալ սեմինարների և վերապատրաստման դասընթացների՝ տեղական ֆերմերներին կրթելու և ներգրավելու համար՝ բարձրացնելով այս նոր մոտեցումներն իրականացնելու նրանց կարողությունը:

Աջակցություն ՓՄՁ-ներին և ձեռներեցությանը

ՓՄՁ-ների և ձեռնարկատերերի համար աջակցող միջավայրի ստեղծումը, հատկապես տեխնոլոգիական և ստեղծագործական ոլորտներում, կարևոր է տնտեսական դիվերսիֆիկացիայի համար:

Առաջարկություններ:

1. Տեղական և միջազգային կազմակերպություններ պետական մարմինների հետ համագործակցությամբ. Ստեղծել ինկուբացիոն և ինովացիոն կենտրոններ, որոնք ապահովում են համապարփակ աջակցության ծառայություններ, ներառյալ մենթորությունը, ցանցային հնարավորությունները և ֆինանսավորման հասանելիությունը:
2. Մասնավոր հատված (տեղական բիզնես ընկերություններ). Համագործակցել՝ ստեղծելու աջակցության միասնական ցանց, որն առաջարկում է ընդհանուր ռեսուրսներ, ինչպիսիք են մարքեթինգը և լոգիստիկան, որպեսզի օգնեն ՓՄՁ-ներին արդյունավետորեն ծավալել իրենց գործունեությունը:
3. Քաղաքացիական հասարակություն (տեղական ՀԿ-ներ). Կազմակերպել կանոնավոր ձեռնարկատիրական սեմինարներ և ֆինանսավորման մրցույթներ՝ խթանելու նորարարությունը և ստարտափներին ապահովել անհրաժեշտ կապիտալով:

V. Ենթակառուցվածքներ և ներդրումներ

Ենթակառուցվածքային դեֆիցիտների լուծումը վճռորոշ է Իջևանի զբոսաշրջության և տնտեսական ներուժի բացահայտման համար.

Առաջարկություններ:

1. Տեղական ինքնակառավարում (Օրագրերի մշակման և տրանսպորտի վարչություն). Մշակել զբոսաշրջության զարգացման ռազմավարական

ծրագիր, որը ներառում է տրանսպորտային և կացարանային հարմարությունների բարելավում՝ զբոսաշրջային վայրերը դարձնելով ավելի մատչելի և հարմար:

2. Մասնավոր հատված (Շինարարություն, հեռահաղորդակցություն և այլ շահագրգիռ ընկերություններ). Ներդրումներ կատարել թվային ենթակառուցվածքների կառուցման և արդիականացման մեջ, ինչպիսին է հուսալի ինտերնետ հասանելիությունը, որն աջակցում է էլեկտրոնային առևտրին և թվային ձեռներեցությանը, որոնք կենսական նշանակություն ունեն ժամանակակից բիզնեսի համար:
3. Քաղաքապետարանի մշակութային վարչություններ. բարելավել ենթակառուցվածքները պատմամշակութային վայրերի շուրջ, ներառյալ ճանապարհները և այցելուների համար հարմարությունները՝ զբոսաշրջությանը ընդհանուր փորձը բարելավելու համար:

Հասարակական տրանսպորտի և կապի բարելավում

Հանրային տրանսպորտի հուսալի և արդյունավետ ցանցի զարգացումը էական նշանակություն ունի տնտեսական գործունեության հեշտացման և մատչելիությունը բարձրացնելու համար:

Առաջարկություններ:

1. Տեղական ինքնակառավարում (Տրանսպորտի վարչություն). Առաջնորդել հասարակական տրանսպորտի միասնական համակարգի զարգացումը, որը բավարարում է համայնքի բոլոր հատվածների, ներառյալ հեռավոր գյուղերի կարիքները:
2. Մասնավոր հատված (տրանսպորտային ընկերություններ). Համագործակցել կառավարության հետ՝ տրամադրելու ծառայություններ, որոնք լրացնում են հասարակական տրանսպորտի համակարգը, ինչպես, օրինակ, խոշոր տուրիստական և զբաղվածության կենտրոններ տեղափոխման ծառայություններ:
3. Համայնքային կազմակերպություններ (Քաղաքացիական խմբեր). Երկխոսություն վարել տրանսպորտի պլանավորողների հետ՝ համոզվելու, որ տրանսպորտային ցանցը բավարարում է համայնքի լայն կարիքները, ներառյալ հասանելիությունը տարեցների և հաշմանդամների համար:

VI. Աշխատուժի զարգացում Իջևանում. Տնտեսական կայունության ձևավորում կրթության և հմտությունների զարգացման միջոցով

Աշխատուժի զարգացում Իջևանում. Տնտեսական դիմակայունության ձևավորում կրթության և հմտությունների զարգացման միջոցով:

Մասնակիցները ընդգծեցին համայնքում առկա հմտությունների և կրթության մակարդակների և Իջևանի տնտեսական հատվածների առաջացող պահանջների միջև զգալի տարբերությունը: Այս բացը հատկապես ակնհայտ է գյուղատնտեսության, զբոսաշրջության և փոքր բիզնեսի զարգացման ոլորտներում, որոնք որոշված են Իջևանի տնտեսական կայունության և աճի համար կարևոր նշանակություն ունեցող ոլորտներում: Այս ոլորտներին հարմարեցված մասնագիտական վերապատրաստման ծրագրերի բացակայությունը և կրթական հաստատությունների և ոլորտի կարիքների միջև կապի անջատումը մատնանշվեցին որպես կարևորագույն խնդիրներ:

Առաջարկություններ:

1. Տեղական կրթական հաստատություններ, ոլորտին հատուկ ասոցիացիաներ և Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն. նախաձեռնել ոլորտին առնչվող մասնագիտական վերապատրաստման ծրագրեր՝ համագործակցելով տեղական գյուղատնտեսական կոոպերատիվների, հյուրընկալության բիզնեսի և ՓՄՁ-ների հետ:
2. Համալսարաններ և մասնագիտական ուսումնական հաստատություններ, տեղական ինքնակառավարման մարմիններ և բիզնեսի առաջատարներ առանցքային ոլորտներում. Պաշտոնականացնել համագործակցությունը՝ համատեղ ստեղծելու ուսումնական ծրագրեր, որոնք միավորում են արդյունաբերության գործնական հմտությունները, ապահովելով, որ ծրագրերը բավարարում են շուկայի ընթացիկ կարիքները:
3. Տեխնոլոգիական ընկերություններ, կրթական հաստատություններ և համայնքային կենտրոններ. Մշակել և խթանել առցանց ուսուցման հարթակներ, որոնք առաջարկում են դասընթացներ և սեմինարներ՝ կրթական հասանելիությունը ընդլայնելու համար:
4. Տեղական ձեռներեցներ, մասնավոր հատվածի ընկերություններ և քաղաքապետարանի տնտեսական զարգացման վարչություն. Ստեղծել ինկուբատորներ և մենթորության ծրագրեր՝ զուգորդված նորարարության մրցույթների և ստարտափների ֆինանսավորման հնարավորությունների հետ:

5. Ուսումնական հաստատություններ և ՀԿ-ներ, որոնք մասնագիտացած են աշխատուժի զարգացման մեջ. ինտեգրել փափուկ հմտությունների ուսուցումը բոլոր մասնագիտական և կրթական ծրագրերում, առաջարկելով հատուկ մոդուլներ առաջնորդության, թիմային աշխատանքի և թվային հմտությունների վերաբերյալ:
6. Տեղական լրատվամիջոցներ, դպրոցներ և համայնքի ղեկավարներ. Իրազեկման արշավներ նախաձեռնել լրատվամիջոցների, դպրոցների և հանրային ֆորումների միջոցով՝ ընդգծելով մասնագիտական ուսուցման կարևորությունն ու հնարավորությունները:
7. Քաղաքապետարանի ֆինանսների և ծրագրերի վարչություն, միջազգային և տեղական ՀԿ-ներ, մասնավոր հատվածի գործընկերներ. Բացահայտել ֆինանսավորման աղբյուրները, ներառյալ պետական դրամաշնորհները, միջազգային օգնությունը և մասնավոր հատվածի համագործակցությունները՝ վերապատրաստման նախաձեռնությունները ֆինանսավորելու համար:

VII. Ֆինանսական կայունություն և կապիտալի հասանելիություն

Իջևանը բախվում է ֆինանսական մարտահրավերների, այդ թվում՝ վարկերի բարձր տոկոսադրույքների և ճգնաժամերի ժամանակ բիզնեսին անբավարար աջակցության, ինչպիսիք են բնական աղետները և տնտեսական անկումները: Այս մարտահրավերներին դիմակայելը չափազանց կարևոր է տնտեսական դիմակայունությունը բարձրացնելու և կայուն զարգացումը խթանելու համար:

Առաջարկություններ:

1. Բանկեր և ֆինանսական հաստատություններ:
 - a. Մշակել ավելի ցածր տոկոսադրույքներով ֆինանսական ապրանքներ (վարկեր, լիզինգ և այլն) հատուկ փոքր բիզնեսի և գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների համար, ինչը կբարելավի կապիտալի հասանելիությունը՝ հնարավորություն տալով բիզնեսին ներդրումներ կատարել աճի և կայունության մեջ, նույնիսկ տնտեսական անկման ժամանակ:
 - b. Ճգնաժամերի ժամանակ վարկերի մարման ճկուն պայմանների իրականացում: Սա կաջակցի բիզնեսի շարունակականությանը և կայունությանը՝ նվազեցնելով սնանկացումները և պահպանելով զբաղվածության մակարդակը:

2. Քաղաքացիական հասարակություն (Տնտեսական զարգացման վրա կենտրոնացած ՀԿ-ներ). Տեղական ձեռնարկությունների համար կազմակերպել ֆինանսական գրագիտության և ճգնաժամային կառավարման վերաբերյալ սեմինարներ, որոնք կզարգացնեն ֆինանսական կառավարման և ճկունության հմտությունները, բիզնեսներին նախապատրաստելով տնտեսական տատանումներն արդյունավետ կարգավորելու համար:

Նորարարություն և տեխնոլոգիաների ինտեգրում Իջևանում

Նորարարության մշակույթի խթանումը և նոր տեխնոլոգիաների ընդունումը կարևոր են Իջևանի ապագա տնտեսական ճկունության և աճի համար՝ օգտագործելով նրա յուրահատուկ բնական և մշակութային արժեքները:

Առաջարկություններ:

1. Մասնավոր հատվածի ներկայացուցիչներ, կառավարություն և միջազգային ֆինանսական հաստատություններ. Հիմնել տեխնոլոգիական կենտրոններ և բիզնես ինկուբատորներ՝ տեղական ձեռներեցներին աջակցելու համար: Մա կնպաստի նորարարությանը և կաջակցի նոր ձեռնարկությունների զարգացմանը, խթանելով աշխատատեղերի ստեղծումը և տնտեսական բազմազանությունը:
2. Կրթության ոլորտ (տեղական դպրոցներ և համալսարաններ):
 - a. Թարմացնել ուսումնական ծրագրերը և ներդրումներ կատարել STEM կրթության մեջ՝ տեխնոլոգիական գիտելիքներ ունեցող սերունդ դաստիարակելու համար.
 - b. Ապագա աշխատուժին զինել անհրաժեշտ տեխնոլոգիական հմտություններով՝ վստահ լինելով, որ նրանք պատրաստ են վաղվա աշխատաշուկային:
3. Մասնավոր հատված (տեխնոլոգիական ընկերություններ). Գործընկեր կառավարության հետ հանրային Wi-Fi և տեխնոլոգիական գրադարաններ տրամադրելու համար: Մա կբարձրացնի համայնքի հասանելիությունը թվային ռեսուրսներին՝ խթանելով տեխնոլոգիական գրագիտությունը և նորարարական ներուժը:

VIII. Կայուն զարգացում Իջևանում

Էկոլոգիապես մաքուր փորձի ինտեգրումը և սոցիալական և մշակութային կայունության բարձրացումը կենսական նշանակություն ունեն Իջևանի երկարաժամկետ բարեկեցության և ճկունության համար:

Առաջարկություններ:

1. Բնապահպանական գործակալություններ և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ:
 - a. Իրականացնել ճշգրիտ գյուղատնտեսություն և ռեսուրսների կայուն կառավարման պրակտիկա սուբսիդիաների և աջակցության ծրագրերի միջոցով:
 - b. Բարելավել գյուղատնտեսության արտադրողականությունը և շրջակա միջավայրի կայունությունը՝ նվազեցնելով գյուղատնտեսական պրակտիկայի էկոլոգիական ազդեցությունը:
2. Մշակութային հաստատություններ և ՀԿ-ներ. խթանել սոցիալական ձեռնարկությունները և կամավորությունը՝ բարձրացնելու համայնքի բարեկեցությունը և պահպանելու մշակութային ժառանգությունը: Սա կամրապնդի համայնքային կապերը և մշակութային ինքնությունը՝ աջակցելով սոցիալական կայունությանը:
3. Մասնավոր հատված (ներդրողներ և տեխնոլոգիական ընկերություններ). Ներդրումներ կատարել կանաչ էներգիայի լուծումների և էկոլոգիապես մաքուր զբոսաշրջային ենթակառուցվածքներում: Սա կնվազեցնի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը՝ միաժամանակ խթանելով տնտեսական աճը՝ համապատասխանեցնելով զարգացումը կայունության նպատակներին:

IX. Մոնիտորինգ և գնահատում

Մոնիտորինգի և գնահատման մեխանիզմների ուժեղացում

Արդյունավետ մոնիտորինգը և գնահատումը կարևոր նշանակություն ունեն Իջևանի տնտեսական դիմակայունության նախաձեռնությունների առաջընթացը գնահատելու համար՝ թույլ տալով շահագրգիռ կողմերին տեղեկացված որոշումներ կայացնել և անհրաժեշտության դեպքում հարմարեցնել ռազմավարությունները: Մա երաշխավորում է, որ ճանապարհային քարտեզը մնում է արձագանքող մարտահրավերներին և հնարավորություններին:

Առաջարկություններ:

1. ՏԻՄ (Տնտեսական զարգացման գրասենյակ):
 - a. Ստեղծել «Ճանապարհային քարտեզի» վերահսկողության հատուկ կոմիտե՝ կանոնավոր կերպով վերանայելու առաջընթացը հիմնական կատարողական ցուցանիշների համեմատ:
 - b. Ապահովել համապատասխանեցում տեղական և ազգային զարգացման նպատակների հետ՝ ապահովելով շարունակական բարելավման կառուցվածքային մոտեցում:
2. Գործարար ասոցիացիաներ:
 - a. Համատեղ կազմակերպել շահագրգիռ կողմերի կանոնավոր հանդիպումներ՝ տնտեսական ազդեցությունները քննարկելու և գործարար համայնքից արձագանքներ հավաքելու համար:
 - b. Խթանել համագործակցային միջավայր, որտեղ բիզնեսի պատկերացումներն ուղղակիորեն ազդում են քաղաքականության ճշգրտումների և ճանապարհային քարտեզի ռազմավարությունների վրա:

X. Ռիսկի կառավարում

Ռիսկերի կառավարման ռազմավարությունների ընդլայնում

Ռիսկերի ակտիվ կառավարումն էական է ճանապարհային քարտեզի նպատակները հնարավոր խափանումներից պաշտպանելու համար՝ ապահովելով տնտեսական ճկունության նախաձեռնությունների երկարաժամկետ կայունությունն ու հաջողությունը:

Առաջարկություններ:

1. Տեղական ինքնակառավարում (իրավաբանական և կարգավորող բաժիններ).
 - a. Մշակել ծրագրի իրականացման փուլային պլաններ և իրականացնել ռիսկերի կանոնավոր գնահատումներ:

- b. Նվազագույնի հասցնել խափանումները՝ անհապաղ հարմարվելով կարգավորող փոփոխություններին և հնարավոր իրավական մարտահրավերներին:
- 2. Բնապահպանական գործակալություններ.
 - a. Ներառել շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումները բոլոր նշանակալից նախագծերում:
 - b. Խթանել կայուն զարգացման պրակտիկաները՝ նվազեցնելով էկոլոգիական խանգարումները և ապահովելով շրջակա միջավայրի երկարաժամկետ կենսունակությունը:

XI. Ռազմավարական պլանավորում և շահագրգիռ կողմերի ներգրավում

Ռազմավարական պլանավորումը, որը ներառում է շահագրգիռ կողմերի համապարփակ ներգրավվածություն, վճռորոշ է Իջևանի տնտեսական դիմակայունության ջանքերի հաջողության համար՝ ապահովելով, որ բոլոր գործողությունները լավ համակարգված են և համահունչ համայնքին:

Առաջարկություններ:

- 1. ՏԻՄ (Ռազմավարական պլանավորման վարչություններ):
 - a. Կազմակերպել ինտերակտիվ համայնքային ֆորումներ և սեմինարներ՝ խթանելու երկխոսությունը և հավաքելու տարբեր միջոցներ:
 - b. Ընդլայնել համայնքի ներուժը և ապահովել, որ ճկունության ռազմավարություններն արտացոլեն համայնքի կարիքների և ձգտումների լայն սպեկտրը:
- 2. Քաղաքացիական հասարակության կազմակերպություններ Իջևանում:
 - a. Առաջնորդել արշավներ՝ բարձրացնելու հանրային իրազեկությունը ճանապարհային քարտեզի նպատակների մասին և համայնքի կարծիքը թվային հարթակների միջոցով:
 - b. Բարձրացնել համայնքի ներգրավվածությունը և մասնակցությունը՝ ապահովելով որոշումների կայացման ժողովրդավարական և ներառական գործընթացներ:

Ներգրավման այս բազմակողմ ռազմավարությունն ընդգծում է ակտիվ և ներառական մասնակցության կարևորությունը Իջևանի դիմացկուն և բարեկեցիկ ապագայի ձևավորման գործում՝ երաշխավորելով, որ որոշումների կայացումը լինի ժողովրդավարական, ներառական և արտացոլի ողջ համայնքի ձգտումներն ու կարիքները:

XII. Եզրակացություն

Իջևանում տեղական ինքնակառավարման, բիզնեսի, քաղաքացիական հասարակության, երիտասարդության և ՋԼՄ-ների շահագրգիռ կողմերը համատեղ սահմանել են տնտեսական դիմակայունության նշանակությունը համայնքի տնտեսական մարտահրավերները արդյունավետորեն նավարկելու ունակության համար: Այս դիմակայունությունը կախված է Իջևանի աշխարհագրական դիրքի առավելությունների, գյուղատնտեսական ներուժի, մշակութային ժառանգության և միասնական մոտեցման վրա, որը ներառում է կառավարության քաղաքականությունը, համայնքի ներգրավվածությունը և կայուն գործելակերպը: Ճկունության բարձրացման հիմնական ռազմավարությունները ներառում են ֆինանսավորման աղբյուրների դիվերսիֆիկացումը, համայնքի ներգրավվածության առաջնահերթությունը, ենթակառուցվածքների և կանոնակարգման կարիքների լուծումը և բոլոր զարգացման ծրագրերում բնապահպանական կայունության ներդրումը: Քննարկումները նաև ընդգծեցին ներառական ռազմավարական պլանավորման կարևոր դերը, որը հաշվի է առնում ողջ համայնքի կարիքները՝ ընդգծելով տեղական բիզնեսների, կառավարական մարմինների, ՀԿ-ների և ընդհանուր համայնքի միջև համագործակցության կարևորությունը՝ խթանելու նախաձեռնող, ներգրավված համայնքի ոգին:

Նայելով առաջ՝ Իջևանի ապագան նշանավորվում է տնտեսական ճկունությամբ, աշխույժ մշակութային կյանքով, գյուղատնտեսական նորարարական պրակտիկաներով, ծաղկող զբոսաշրջությամբ և հզոր ենթակառուցվածքներով: Այս տեսլականը ներառում է կրթական հնարավորությունների բարելավում, հիմնական ոլորտներում նորարարության խթանում և երիտասարդության համար աշխատանքի հեռանկարների ընդլայնում: Համապարփակ ռեսուրսների քարտեզագրման, պետական-մասնավոր համագործակցության և համայնքի վրա հիմնված նախաձեռնությունների միջոցով Իջևանը պատրաստ է կառուցել կայուն և ճկուն տնտեսական ապագա՝ օգտվելով իր յուրահատուկ ուժեղ կողմերից և մարտահրավերներին դիմագրավելով նորարարական, ներառական լուծումներով:

ՀՂՈՒՄՆԵՐ:

- Հալեգատ, Ստեֆան: 2021. Տնտեսական կայունություն. սահմանում և չափում. Քաղաքականության ուսումնասիրության աշխատանքային փաստաթուղթ; No. 6852. Համաշխարհային բանկ, Վաշինգտոն, DC. © Համաշխարհային բանկ. <https://www.openknowledge.worldbank.org/handle/10986/18341> Լիցենզիա` CC BY 3.0 IGO.
- Անդրադարձ զարգացման տնտեսագիտական աշխատանքին: Bristow, G. & Healy, A. (2019) Տարածաշրջանային ճկունություն. գործակալության հեռանկար, Տարածաշրջանային ուսումնասիրություններ, 48, 923–935.
- Իջևան համայնքի տեղական տնտեսական զարգացման 2019-2021 թթ. <https://www.ijevancity.am/Pages/DocFlow/Def.aspx?nt=1&a=l&dt=Projects>
- Իջևան համայնքի զարգացման հնգամյա պլան 2022-2027 թթ, <https://www.ijevancity.am/Pages/DocFlow/Def.aspx?nt=1&a=v&g=df7a277b-db51-4180-a0a6-3f885003efd6>
- Իջևան բազմաբնակարան համայնքի մշակութային զարգացման ռազմավարությունը 2022-2027 թթ, <https://www.ijevancity.am/Pages/DocFlow/Def.aspx?nt=1&a=v&g=8b14972c-bb68-42d5-8614-f6c56cd102f1>